

บทที่ ๑

บทนำ

โดยที่การพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนที่มีกำหนดระยะเวลาและเป้าหมายชัดเจนนั้น เป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่แน่นอนว่า รัฐบาลจะต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ในหลายด้านด้วยกัน เป็นที่น่าวิตก ปัญหาในทางจัดการบริหาร การดำเนินงาน การประสานงาน การตรวจสอบผลปฏิบัติตามโครงการ ความรู้ความสามารถของบรรดาเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และปัญหาเรื่องเงินที่รัฐบาลจะหาใช้จ่ายตามโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนเป็นต้น ปัญหาประการหลังนี้เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจนั้นจำเป็นต้องอาศัยนโยบายการคลัง (Fiscal policy) และนโยบายการเงิน หรือนโยบายเงินตรา (Monetary policy) เป็นมาตรการที่สำคัญ ดังที่ ทัพนานายกรัฐมนตรีได้เคยกล่าวสุนทรพจน์ไว้ตอนหนึ่งว่า "การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นจะขาดเสียมิได้ซึ่งนโยบายการคลังที่ดี"

นโยบายการคลังที่ดีนั้นมิใช่ประสงค์อย่างหนึ่งที่จะจัดระบบภาษีอากร และรายรับอื่น ๆ กับจัดระบบการจ่ายเงินของรัฐบาลให้สมดุล โดยทำให้เกิดภาวะเงินฝืด หรือเงินเฟ้อจนที่สุด

.....

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ประมวลสุนทรพจน์ของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ระยะ ๓ ปี แห่งการบริหารของ คณะรัฐมนตรี ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ ถึง ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ (พระนคร ; โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ๒๕๐๕) หน้า ๓๔๔

๒ Pual A. Samuelson, Economics: An Introductory Analysis (New York: Mc Graw - Hill Company, 1955) หน้า 337 ฉะนั้น Harold S. Slavan and Arnold J. Zurcher, A Dictionary of Economics (New York: Barnes & Noble, Inc., 1953) หน้า 128 ได้ให้คำ นิยามของคำว่า Fiscal policy ไว้ว่า "The policy pursued by Government in connection with legislation or administrative practices relating to taxation, the public debt, currency, public appropriations and expenditure, government funds, and similar matters; particularly the intended effect of such legislation and administrative practices upon private business and the economy of the nation at large"

ส่วนนโยบายเงินตรานั้นหมายถึง นโยบายที่เกี่ยวเนื่องกับกิจการของธนาคารกลาง และการจัดการ
 เกี่ยวกับการเงินโดยทั่วไป โดยมีจุดประสงค์ที่จะรักษาเสถียรภาพในทางการเงิน และในทางราคา
 สินค้า เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจสามารถดำเนินไปได้โดยราบรื่น ปราศจากการขัดจังหวะ (Inter-
 ruption) ^๓ ดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การมีนโยบายและแผนการที่ดีในการหาเงินมาใช้จ่าย
 ตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ ย่อมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการ
 นั้น ๆ

ถ้าเราจะพิจารณาถึงจำนวนเงินงบประมาณแผ่นดินในอดีตของประเทศไทยแล้ว เราจะพบ
 ว่ามีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทั้งในจำนวนเงินและอัตราการเพิ่ม และเรายังจะได้พบอีกด้วยว่า ตั้งแต่
 ปีงบประมาณ ๒๔๔๔ เป็นต้นมาจนถึงปีงบประมาณ ๒๕๐๕ งบประมาณแผ่นดินต้องขาดดุล (Deficit)
 คือมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ติดต่อกันมาทุกปี ยิ่งรัฐบาลมีภาระที่จะต้องใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นอีกมาก ใน
 การปฏิบัติการตามโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ -
 ๒๕๐๘ นอกเหนือไปจากการใช้จ่ายในการบริหารราชการตามปกติด้วยแล้ว ก็ย่อมไม่ต้องสงสัยว่า
 งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินจะต้องเพิ่มขึ้นอีกมาก แนวโน้มของงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่
 เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ จะก่อให้เกิดปัญหาสำคัญทางการคลังขึ้นว่า รัฐบาลจะสามารถหาเงินได้
 มาใช้จ่ายเพียงพอกับความต้องการที่จะเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศตามเป้าหมายที่กำหนด
 ไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจได้หรือไม่ เพียงใด

.....

^๓ วิชาวงศ์ ณ ป้อมเพชร ทฤษฎีพัฒนาการเศรษฐกิจ (พระนคร; โรงพิมพ์นคร ณาัยส่ง
 แห่งประเทศไทย จากัดสินไซ ๒๕๐๕) หน้า ๔๑๒ - ๔๐๓

ข้อความข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าในปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจึงตระหนักว่า การเสนอกฎนิพนธ์ เรื่อง "ปัญหาและนโยบายการหาเงินมาใช้จ่ายตามแผนการพัฒนากิจการเศรษฐกิจของประเทศไทย" นี้ คงจะมีค่าอันควรแก่การสนใจไม่น้อย ทั้งในบรรดาผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และนักศึกษาคอลเลจซึ่งมีความสนใจในปัญหานี้ทั่วไป

ความมุ่งหมายของผู้เขียนในการเสนอกฎนิพนธ์นี้คือ.-

๑. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่รัฐบาลต้องประสบในการหาเงินมาใช้จ่ายในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนากิจการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘ นี้ ว่ามีอะไรบ้าง และปัญหานั้น ๆ มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด

๒. เพื่อศึกษาถึงนโยบายที่รัฐบาลได้ยึดถือ หรือพยายามปฏิบัติในอันที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น

๓. เพื่อประเมินความสามารถของรัฐบาลในการหาเงินมาใช้จ่าย เพื่อพัฒนากิจการเศรษฐกิจของรัฐ โดยไม่กระทบกระทั่งต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินการคลังของประเทศ

๔. เพื่อเสนอข้อคิดเห็นเท่าที่เห็นควร เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในการหาเงินมาใช้จ่ายตามโครงการพัฒนากิจการเศรษฐกิจของรัฐ

ผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่า ประโยชน์ที่จะพึงได้รับจากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จะมีอยู่หลายประการด้วยกัน ที่สำคัญ ๆ ก็คือ

๑. ในฐานะนักศึกษาค้นคว้าพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และในฐานะเอกชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย การทราบถึงปัญหาที่รัฐบาลต้องประสบ และนโยบายที่รัฐบาลยึดเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนของรัฐ (Public sector) นั้น ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๒. เนื่องจากการวางแผนพัฒนากิจการเศรษฐกิจของชาติเป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย และสำหรับอีกหลายประเทศที่ด้อยพัฒนา การศึกษาถึงปัญหาทางด้านการเงิน ย่อมจะทำให้ประโยชน์

ตารางที่ ๑

เปรียบเทียบรายได้อจริง และรายจ่ายจริงของรัฐบาล
พร้อมทั้งดุลย์ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๔๘๔ - ๒๕๐๕

(บาท)

ปีงบประมาณ	รายได้อจริง	รายจ่ายจริง	+ - เกินดุลย์ ขาดดุลย์
๒๔๘๔	๑๖๐,๘๙๒,๕๕๑	๑๘๘,๘๒๒,๕๐๕	- ๓๓,๙๓๐,๙๕๔
๒๔๘๕	๑๘๓,๒๖๘,๖๕๔	๒๐๖,๘๙๖,๘๓๖	- ๒๓,๖๒๘,๑๗๒
๒๔๘๖	๒๑๑,๖๕๑,๕๘๖	๒๖๓,๘๙๐,๖๑๓	- ๕๒,๒๓๙,๐๓๗
๒๔๘๗	๒๘๕,๓๑๕,๙๕๖	๕๐๘,๒๓๑,๑๘๐	- ๒๒๒,๙๑๕,๒๒๔
๒๔๘๘	๓๑๒,๓๒๕,๓๓๙	๕๒๐,๓๘๓,๐๓๓	- ๒๐๘,๐๖๑,๖๙๔
๒๔๘๙	๖๒๖,๓๑๑,๘๕๓	๑,๐๓๔,๘๕๖,๖๒๑	- ๔๑๘,๕๔๕,๘๐๘
๒๔๙๐	๙๙๖,๐๖๒,๓๙๕	๑,๒๑๓,๒๘๔,๓๓๙	- ๒๑๗,๒๒๑,๙๔๔
๒๔๙๑	๑,๖๙๒,๒๑๓,๘๕๒	๑,๖๘๕,๐๓๓,๘๙๔	+ ๗,๑๘๐,๓๕๘
๒๔๙๒	๑,๙๒๙,๓๓๒,๐๙๐	๒,๒๓๓,๓๒๒,๙๘๙	- ๓๐๓,๙๙๐,๘๙๙
๒๔๙๓	๒,๑๓๓,๒๙๙,๓๖๘	๒,๕๙๑,๑๐๘,๑๐๕	- ๔๕๗,๘๐๘,๗๓๗
๒๔๙๔	๒,๕๓๓,๕๙๓,๒๐๘	๓,๔๑๖,๕๕๖,๓๙๖	- ๘๘๓,๙๖๓,๑๘๘
๒๔๙๕	๓,๓๖๖,๘๓๐,๕๓๓	๔,๔๔๑,๕๒๕,๘๓๐	- ๑,๐๗๔,๖๙๕,๒๙๗
๒๔๙๖	๓,๙๙๐,๘๓๐,๓๙๘	๕,๐๙๖,๓๓๒,๙๓๒	- ๑,๑๐๖,๕๐๒,๕๓๔
๒๔๙๗	๔,๒๖๖,๐๖๕,๘๓๙	๕,๔๔๔,๓๙๑,๓๘๙	- ๑,๑๗๘,๓๒๕,๕๕๐
๒๔๙๘	๔,๓๓๘,๕๕๑,๒๓๐	๕,๑๐๙,๐๘๖,๕๑๘	- ๗๗๐,๕๓๕,๒๘๘
๒๔๙๙	๕,๐๙๙,๘๓๓,๕๕๘	๕,๖๖๖,๑๘๑,๓๒๙	- ๕๖๖,๓๔๗,๔๗๑
๒๕๐๐	๕,๑๙๘,๓๕๔,๘๙๑	๕,๘๔๑,๓๓๓,๙๖๐	- ๖๔๓,๐๓๕,๐๖๙
๒๕๐๑	๕,๖๖๘,๑๑๘,๐๕๕	๖,๙๙๘,๙๘๘,๒๖๑	- ๑,๓๓๐,๘๗๐,๒๑๖
๒๕๐๒	๖,๐๕๕,๑๙๙,๙๕๒	๗,๐๖๖,๓๔๔,๒๙๖	- ๑,๐๑๑,๑๔๔,๓๔๔
๒๕๐๓	๖,๓๖๖,๕๒๘,๒๓๙	๗,๕๕๖,๓๐๙,๐๙๒	- ๑,๑๘๙,๗๗๗,๘๕๓
๒๕๐๔(๙ เดือน)	๕,๖๘๙,๙๕๕,๓๒๓	๖,๔๓๕,๘๘๔,๙๙๒	- ๗๔๕,๙๒๙,๖๖๙
๒๕๐๕	๗,๙๘๖,๕๓๓,๖๙๙	๘,๘๕๒,๕๓๓,๑๙๑	- ๘๖๖,๐๔๖,๔๙๒

ที่มา : กรมบัญชีกลาง

การที่จะชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง หรือความไม่สมบูรณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน อันอาจช่วยให้การวางแผนในระยะต่อไปมีรากฐานสมบูรณ์มากขึ้นกว่าเดิม

๓. ในกระบวนการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศนั้น ส่วนของเอกชน (Private sector) ย่อมมีความสำคัญอย่างมากเช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่ารัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านสำคัญ ๆ อันเป็นโครงสร้างของการพัฒนาขึ้นไปก็ตาม ปัญหาที่รัฐต้องประสบก็คือ หรือนโยบายที่รัฐกำหนดขึ้นก็ดี ย่อมมีผลกระทบที่กระทบต่อส่วนของเอกชนอย่างมีพลังสูงส่ง วิทยานิพนธ์นี้จึงคงจะเป็นประโยชน์อยู่บ้างสำหรับการที่ส่วนของเอกชนจะวางนโยบาย หรือจัดทำแผนและโครงการของตน

๔. ผู้เขียนยอมรับว่า วิทยานิพนธ์นี้อาจจะมีได้เล็งเห็นปัญหาที่มุ่งทางด้านการคลังของรัฐบาล และในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถที่จะกล่าวอ้างได้อย่างเต็มที่ว่า ผู้เขียนจะสามารถเสนอข้อคิดเห็นที่จะแก้ไขปัญหาดัง ๆ ใดสำเร็จทุกข้อไป อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่สำคัญของวิทยานิพนธ์นี้อีกข้อหนึ่งก็คือ อาจจะทำให้เกิดความสนใจในปัญหาอันใหม่ในหมู่นักวิชาการ เพื่อที่จะได้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยอย่างละเอียดและสมบูรณ์มากกว่าที่วิทยานิพนธ์นี้จะพึงกระทำได้ในเวลาอันจำกัด

อนึ่ง โดยที่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘ นี้ ขาดลักษณะความสมบูรณ์ครบถ้วน (Comprehensiveness) กล่าวคือ จำกัดอยู่แต่เฉพาะแผนการลงทุนในส่วนองรัฐบาล เพื่อที่จะวางรากฐานของสิ่งที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ (Infrastructure) ให้พอเพียง เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาต่อไปในอนาคตเท่านั้น มิได้ครอบคลุมไปถึงการวางแผนลงทุนในส่วนองเอกชนด้วย เพราะฉะนั้น ในการวิจัยของผู้เขียนนี้ จึงยอมจำเป็นอย่างเต็มที่ที่จะจำกัดขอบเขตอยู่แต่เพียงการพิจารณาถึงปัญหาและนโยบายการหาเงินมาใช้จ่ายตามโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจในส่วนองรัฐบาลเท่านั้น

ในการวิจัยปัญหาที่ ผู้เขียนตั้งสมมติฐาน (Assumptions) ไว้ว่า จะไม่มีสถานการณ์ทางการเมืองอันเลวร้าย ซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายในการป้องกันประเทศต้องเพิ่มสูงขึ้น เพราะถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น ก็ย่อมจะทำให้รัฐบาลอาจต้องใช้วิธีการหารายได้ด้วยวิธีอื่น ๆ ซึ่งโดยปรกติแล้วมันจะไม่กระทำในยามสงบ

ในการดำเนินงานเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ การรวบรวมข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ส่วนใหญ่กระทำโดยวิธีการค้นคว้าจากเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยเอกสารและรายงานของทางราชการ กฎหมาย หนังสือ และวารสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นก็ยังสามารถสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของแกเรื่องตามสมควร ทั้งนี้ เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้

ผู้เขียนได้จัดลำดับเรื่องราวของวิทยานิพนธ์นี้ไว้เป็นบท ๆ รวมทั้งหมด ๕ บทด้วยกัน คือ

บทที่ ๑ เป็นบทนำของวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะกล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ว่ามีอยู่เพียงใด ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหมายอย่างไรบ้าง รวมถึงประโยชน์ที่จะพึงได้รับจากวิทยานิพนธ์ ต่อไปก็กล่าวถึงขอบเขตของการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย และวิธีที่ใช้ในการดำเนินงานเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ตลอดจนเนื้อเรื่องที่จะกล่าวในแต่ละบทโดยย่อ ๆ

บทที่ ๒ เป็นบททั่วไปที่จะชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน พิจารณาถึงบทบาทของรัฐบาลในทางเศรษฐกิจ ว่ามีขอบเขตเพียงใด หลังจากนั้นก็กล่าวถึงการวางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘ และจุดมุ่งหมายของแผนดังกล่าว ในตอนท้ายที่สุดเป็นการพิจารณาแผนการหาเงินมาใช้จ่ายของรัฐบาลตามโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจในแผน ความเข้าใจในบทนี้จะเป็นรากฐานของการพิจารณาปัญหาและนโยบายต่าง ๆ ในบทต่อ ๆ ไป

บทที่ ๓ เนื่องจากในขณะที่เขียนวิทยานิพนธ์อยู่นี้ ได้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมาเป็นเวลารวม ๓ ปีแล้ว คือตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ - ๒๕๐๖ บทที่ ๓ นี้ จึงเป็นการประเมินผลการปฏิบัติในด้านการหาเงินมาใช้จ่ายตามโครงการในแผนนั้น เพื่อที่จะได้ทราบว่าการประมาณเงินที่กำหนดไว้ในแผน กับจำนวนเงินที่รัฐบาลจัดหามาได้จริง ๆ นั้น แตกต่างกันหรือไม่ และเพียงใด ด้วยเหตุผลใด ในอีกด้านหนึ่งจะเปรียบเทียบให้เห็นว่า วงเงินที่กำหนดไว้ตามแผนสำหรับใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกับรายจ่ายจริงที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ แตกต่างกันหรือไม่และเพียงใด ด้วยเหตุผลใด หลังจากนั้นจะได้ประมาณการรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล โดยเฉพาะรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ควรจะเป็นในระหว่างปีงบประมาณ

๒๕๐๗ - ๒๕๐๘ เมื่อได้กะประมาณวงเงินดังกล่าวแล้ว ก็จะพิจารณาถึงว่า ในการจัดหาเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอตามความต้องการนั้น รัฐบาลจะประสบกับปัญหาอะไรบางอย่างหรือไม่

บทที่ ๔ จะพิจารณาถึงแหล่งของรายรับที่ใหญ่และสำคัญที่สุดของรัฐบาล คือภาษีอากร ในบทนี้แยกกล่าวเป็น ๒ ตอน ตอนแรกกล่าวถึงโครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า ภาษีอากรที่รัฐบาลจะเก็บได้เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่เพียงอย่างเดียว นั้น คงไม่ไ้จำนวนเพียงพอกับความต้งการที่จะใช้จ่าย จึงได้เสนอมাত্রการต่าง ๆ ในการเพิ่มรายได้จากภาษีอากรไว้ในตอนต่อไป ซึ่งประกอบด้วย การเพิ่มอัตราภาษีให้สูงขึ้น การออกกฎหมายจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ ๆ และการปรับปรุงการบริหารภาษีอากร

บทที่ ๕ กล่าวถึงรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นแหล่งของรายรับอีกประเภทหนึ่งที่รัฐบาลจะนำมาใช้ในการลงทุนพัฒนาการเศรษฐกิจส่วนของรัฐบาล ในบทนี้จะได้พิจารณาว่า การที่รัฐวิสาหกิจหลายแห่งดำเนินงานไม่ไ้ผล และต้องประสบกับการขาดทุน หรือเสื่อมโทรมนั้น เนื่องมาจากสาเหตุอันใดบ้าง รวมถึงตลอดถึงความพยายามของรัฐบาลในอนัที่ที่จะปรับปรุงการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้ดีขึ้น ตอนต่อไปเป็นการพิจารณาว่า การที่จะให้รัฐวิสาหกิจบางแห่งโดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจประเภทผูกขาด และมีรายไ้มาก ส่งรายได้ให้แก่รัฐบาลมากขึ้นนั้นจะประสบอุปสรรคอะไรบางอย่างหรือไม่ เพียงใด และในตอนสุดท้ายเป็นการพิจารณาถึงว่า จำนวนการลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจากรายไ้ของรัฐวิสาหกิจในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘ ที่กำหนดไว้ในแผนนั้น จะมีทางเป็นไปได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

บทที่ ๖ พิจารณาถึงแหล่งของรายรับที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการกั้ยืมเงินภายในประเทศ โดยไ้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีนโยบายในการกั้เงินอยู่อย่างไร และการปฏิบัติตามนโยบายเช่นนั้นไ้เผชิญหรือจะต้องเผชิญกับปัญหาอะไรบางอย่าง รวมทั้งพิจารณาถึงมาตรการในการส่งเสริมให้การจำหน่ายพันธบัตรของรัฐบาลไ้ผลดีขึ้น

บทที่ ๗ เป็นเรื่องของการกั้และความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งของรายรับอีกแหล่งหนึ่ง ในบทนี้จะไ้พิจารณาถึงความสำคัญของเงินทุนจากต่างประเทศต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกั้พัฒนา และจะไ้ชี้ให้เห็นถึงนโยบายของรัฐบาลในด้านการกั้และความช่วยเหลือจากต่างประเทศ พร้อมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเรื่องนี้.

บทที่ ๘ เป็นบทที่มีความสำคัญมากที่สุดบทหนึ่ง เพราะจะได้พิจารณาว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยพยายามจะให้มีความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินการคลังควันั้นจะมีทางเป็นไปได้เพียงใดหรือไม่ ในการพิจารณาเรื่องนี้จะได้ศึกษาถึงแนวโน้มของระดับราคาในปัจจุบันของประเทศไทย และปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับธนาคารกลาง หรืออีกนัยหนึ่งปัญหาเรื่องนโยบายการจำกัดตนเองของรัฐบาลในอนาคตที่จะพยายามไม่กู้เงินจากธนาคารชาติให้มากเกินไป จนเป็นอันตรายแก่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

บทที่ ๙ เป็นการสรุปการวิจัยที่ได้อภิปรายมาแล้วตั้งแต่ต้น และจะได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหายางประการที่ได้ชี้ให้เห็นแล้วในบทก่อน ๆ :
